

materiale de artă clasice și moderne (plante, fructe, aluat, nisip, sîrmă, zăpadă, textile etc.), a tehnicilor de lucru cu ele și a realizării în mod creativ a sarcinilor vor ajuta elevii să însușească arta comunicării pe care o pot reda verbal. Ideea fundamentală a actualului concept de educație plastică constă în faptul că, imaginea artistico-plastică este rezultatul actului de creație, iar studiul limbajului plastic, al materialelor de artă și al tehnicilor de lucru cu ele sînt doar mijloace de creare a imaginilor artistico-plactice, iar în ansamblu – mijloace de instruire [2, p. 8].

Referințe bibliografice

1. Balahur, Doina, *Creativitatea o nouă perspectivă, psihologia creativității*, Psihologia, 1994.
2. Cristea, Sorin, *Creativitatea în procesul de învățămînt. Revistă de pedagogie*, 1992, nr. 10.
3. Curriculum școlar modernizat, Chișinău, Lumina, 2010.
4. Filotenu, Nicolae, *Desen artistic și educație plastică: manual pentru clasa a IV-a*, Copyright, 1998, 80 p.
5. Grigorescu, Dan, *Arta de azi și răspîntiile ei*, București, Meridiane, 1994, 243 p.
6. Hubenco, Tatiana, *Artă plastică în clasele primare. Ghid metodologic*. Editura Prut Internațional, 2000.
7. Munteanu, Anca, *Incursiuni în creatologie*, Timișoara, „Augusta”, 1994, 362 p.

GARANTAREA DREPTULUI DE VOT ȘI DE A FI ALES ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Ion CIOBANU, dr., lect. sup. univ.,
Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți

Summary: *The electoral system includes an overview of juridical, articulated and prioritized norms, having as object of regulation the right to choose deputies and senators in representative bodies of power, the right to be chosen in these bodies and, in those cases where such a possibility is provided, the right to revoke the elected ones, as well as the principles of ballot, the organization, the elections and the establishment of voting results. Person's political emancipation, watched in geographical, social and historical plan, marked a higher level in the improvement of humanity, becoming one of the basic pieces of social and human values.*

Key-words: *electoral system, voting rights, voting list, electorral rules, voter card, e-voting, electronic register.*

Drepturile electorale formează o categorie distinctă în cadrul drepturilor și libertăților cetățenilor Republicii Moldova. Prin importanța sa, drepturile electorale sînt plasate în categoria drepturilor cetățenești fundamentale. În cadrul acestor drepturi și libertăți fundamentale, drepturile electorale sînt grupate într-o categorie distinctă numită drepturi exclusiv politice (Guceac 2004: 200).

În sistemele constituționale democratice, ansamblul regulilor cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor formează sistemul electoral sau dreptul electoral (ramură relativ nouă de drept, în Franța) (Bădescu 2001: 270).

De altfel, în clasificările date drepturilor și libertăților fundamentale, drepturile electorale sînt grupate, de regulă, într-o categorie distinctă, numită drepturi exclusiv politice. Aceasta se motivează prin aceea că, prin conținutul lor, aceste drepturi pot fi exercitate de către cetățeni numai pentru participarea la o guvernare. Caracterizarea drepturilor electorale ca drepturi exclusiv politice, permite delimitarea lor de drepturile și libertățile social – politice (libertatea conștiinței, libertatea de exprimare, dreptul de asociere etc.), dar și explicarea altor consecințe juridice. Astfel, drep-

turile exclusiv politice aparțin numai cetățenilor, pentru că ele pot fi folosite numai pentru participarea la guvernarea și pentru că este pretutindeni recunoscut și admis că la guvernarea unei societăți participă numai cetățenii, deoarece ei sînt legați de destinele acestei societăți (Muraru, Tănăsescu 2001: 390-391).

Așadar, sistemul electoral desemnează ansamblu normelor juridice, articulate și ierarhizate, avînd ca obiect de reglementare dreptul de a alege deputați și senatori în organele reprezentative ale puterii, dreptul de a fi ales în aceste organe și – acolo unde o asemenea posibilitate este prevăzută – dreptul de a revoca pe cei aleși, precum și principiile sufragiului, modul de organizare și desfășurare a alegerilor și de stabilire a rezultatelor votării (Rusu 2001: 352).

Dreptul de vot poate fi definit ca dreptul recunoscut în condițiile legii cetățenilor unui stat de a-și exprima în mod liber, direct sau indirect, opțiunea electorală pentru un anumit partid politic sau candidat propus de o grupare politică sau pentru un candidat independent (Ionescu 2001: 374).

Constituția Republicii Moldova, în acest sens, reglementează prin art. 38 dreptul de vot, acesta fiind primul drept electoral al cetățenilor Republicii Moldova odată cu atingerea vârstei de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepția fiind cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege. Examinarea drepturilor electorale ale cetățenilor Republicii Moldova implică însă cîteva determinări teoretice. Drepturile electorale sînt prin excelență drepturi cetățenești. Astfel, drepturile exclusiv-politice aparțin numai cetățenilor, pentru că ele pot fi folosite numai pentru participarea la guvernare și pentru că este pretutindeni recunoscut și admis că la guvernarea unei societăți participă numai cetățenii, deoarece ei sînt legați de destinele acestei societăți (Cîrnaț 2006: 92).

Este necesar de menționat că prin acte juridice drepturile electorale își pot înceta existența în 2 cazuri: prin condamnarea de către instanțe judecătorești și prin efectul legii, cînd actul normativ lipsește anumiți cetățeni de dreptul de vot (Cîrnaț 2006: 93).

Sub aspect tehnic, urmează ca statele să preia bunele practici europene prin implementarea registrelor electronice ale alegătorilor și prin votarea online (vot electronic).

La momentul actual, alegătorii sînt înregistrați în liste electorale de bază (în format excel), fiind întocmite în baza datelor din registrul de stat al populației.

Listă electorală – cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază pe teritoriul unei secții de votare. Întocmirea listelor electorale este condiție obligatorie a procesului de organizare a campaniilor electorale. Procedura dată creează condițiile necesare pentru ca alegătorii să-și realizeze dreptul la vot și presupune includerea cetățenilor în listele electorale în conformitate cu care aceștia vor fi admiși la votare. În funcție de faptul cui aparține obligația de înregistrare a alegătorilor, această procedură poate fi publică (obligatorie) sau personală (benevolă). Procedura de întocmire a listelor electorale la alegerile organizate în Republica Moldova este reglementată de dispoziții normative cuprinse într-un capitol separat (Capitolul 5) din Codul electoral. Listele electorale sînt întocmite de către primărie, în două exemplare, pentru fiecare secție de votare. După ce au fost întocmite, acestea se verifică la domiciliul alegătorilor înscrși în ele, se semnează de către primarul localității și se aduc la cunoștință publică nu mai tîrziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor (Cîrnaț 2010: 362-363).

În România, spre exemplu, alegătorului i se atribuie o carte de alegător, care este tradiție interbelică, a fost reintrodusă prin Legea nr.68/1992. Ea este actul de identitate

electoral valabil pentru toate consultările cu caracter național, potrivit numărului de scrutine prevăzut în cuprinsul său și se eliberează alegătorilor înscriși în listele electorale permanente ale localității în care domiciliază. Cartea de alegător se păstrează și se eliberează numai titularului și sub semnătură acestuia. În cazul pierderii sau distrugerii cărții de alegător se poate elibera un duplicat, făcându-se mențiune în lista electorală permanentă, originalul pierdut sau distrus fiind nul de drept (Ionescu 2001: 272).

În procesul evoluției procesului electoral, este relevant de împărtășit experiența Estoniei, care din 2005 (la alegeri locale) a implementat votul electronic. Estonia a devenit primul stat din lume care a organizat votarea electronică juridic recunoscută.

Astfel, în perioada 27-30 noiembrie curent, la Comisia Electorală Centrală s-a aflat în vizită de lucru o delegație a Comitetului pentru Votul Electronic, de pe lângă Autoritatea Electorală din Estonia, avînd drept scop informarea autorităților din Republica Moldova despre necesitățile și condițiile de implementare a votării.

Experții estonieni au făcut o prezentare a sistemului e-voting din Estonia, care a fost elaborat timp de 10 ani și a vizat administrarea electronică, sistemul informațional electoral și registrul electronic al populației (Practica estoniană în domeniul votării electronice [online] <http://cec.md>).

Republica Moldova deja a făcut primii pași în acest sens, adoptînd Regulamentul cu privire la modul de utilizare a aplicației „Lista electorală”, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 2099 din 30 iulie 2013.

Astfel, a fost creată web aplicația www.alegatorul.md, bază de date independentă de datele registrului de evidență a populației. Din toamna 2013, listele electorale a tuturor localităților (secțiilor de votare) fizic se vor afla la CEC (serverul CEC). Accesul la listele electorale a localității gestionate de APL se face prin Internet (<https://alegatorul.md>), iar gestionarea aplicației se realizează de către Departamentul Tehnologii Informaționale din cadrul Comisiei Electorale Centrale.

La momentul actual, funcționarii publici completează listele electorale din web aplicația www.alegatorul.md.

Avantajele web aplicației www.alegatorul.md sînt:

- ▶ *Ușurință în gestionarea datelor* – web aplicația www.alegatorul.md conține operațiuni care permit modificarea datelor cu caracter personal ale alegătorului.
- ▶ *Prevenirea erorilor* – web aplicația www.alegatorul.md nu admite introducerea unui IDNP de două ori, evitînd includerea unui alegător în mai multe liste de bază.
- ▶ *Extragerea datelor corecte din Registrul de stat al populației* – datele cu caracter personal sînt extrase din registrul de evidență a populației prin introducerea codului numeric personal al fiecărui alegător.
- ▶ *Filtrarea și sortarea listelor* – web aplicația www.alegatorul.md conține mai multe liste care pot fi sortate în dependență de statutul alegătorului. Astfel, fiecare cetățean poate dispune de unul din statuturile menționate, după cum urmează:

- 1) **Eroare** – înregistrarea a fost introdusă eronat în listă și trebuie ștearsă;
- 2) **Persoana a decedat** – acest statut se setează atunci cînd o persoană trebuie radiată din lista electorală pe motiv de deces;
- 3) **Plecat/Radiat permanent** – Persoana a fost cîndva în lista electorală și a plecat permanent (și-a schimbat domiciliul), făcînd necesară radierea permanentă a acesteia din listă;

- 4) **Plecat temporar** – Persoana a plecat temporar din această localitate (are reședință valabilă într-o altă localitate) și, eventual, se poate întoarce înapoi fiind necesară re-înscrierea acesteia în listă;
- 5) **Plecat temporar: militar la selectarea acestui statut se pune acel de la punctul 6** – Persoana a plecat temporar din această localitate datorită faptului că îndeplinește serviciul militar în altă localitate și, eventual, se poate întoarce înapoi fiind necesară re-înscrierea acesteia în listă;
- 6) **Plecat temporar: student** – Persoana a plecat temporar din această localitate datorită faptului că este înmatriculat la o instituție de învățământ din altă localitate în care are reședință valabilă și, eventual, se poate întoarce înapoi fiind necesară re-înscrierea acesteia în listă;
- 7) **A pierdut dreptul electoral** – desemnează persoanele cărora le-a fost retras dreptul de vot;
- 8) **Date incomplete** – Înregistrarea nu are date pentru cel puțin unul din câmpurile IDNP, Nume, Prenume, Anul Nașterii, Nr. document. Înregistrările incomplete urmează a fi verificate de utilizatori pentru a da o apreciere definitivă a corectitudinii înregistrării, precum și de a completa înregistrarea cu valori pentru toate câmpurile. Dacă persoana autorizată setează statutul „Verificat: corect” pentru o înregistrare în care unele attribute ale alegătorului lipsesc, aplicația îi resetează această înregistrare, în mod automat, cu statutul „Date incomplete”;
- 9) **Verificat: Date insuficiente** – desemnează înregistrările verificate și pentru care utilizatorul nu are alte surse de informație pentru a completa integral toate attributele;
- 10) **Verificat: Corect** – desemnează înregistrările verificate de utilizator și pentru care am înscris valori corecte (în aprecierea autorului) în toate câmpurile obligatorii ale listei și pe măsura posibilităților în câmpurile ne-obligatorii (sex și adresa);
- 11) **Spre verificare** – desemnează înregistrările nou create care urmează a fi verificate și, probabil, editate de utilizatori din cauză că sînt valori noi adăugate în listă. Înregistrarea nou introdusă primește automat statutul „Spre verificare” (Ghidul utilizatorului elaborat de Centrul de Instruire Continuă pe lângă Comisie Electorală Centrală).

Așadar, ne raliem opiniei prof. I. Muraru, care menționa că *normele electorale stabilesc care sînt drepturile electorale, condițiile ce trebuie îndeplinite de o persoană pentru a fi beneficiarul acestora, precum și garanțiile ce fac efectivă exercitarea lor. De asemenea, normele juridice electorale stabilesc obligațiile organelor de stat în legătură cu alegerile, regulile de organizare și desfășurare a alegerilor precum și cele de stabilire, centralizare și comunicare a rezultatelor votării* (Muraru, Tănăsescu 2008: 86).

Sistemul electronic ne permite să reglementăm procesul electoral în mod eficient și transparent, reducînd implicarea factorului uman în gestiunea listelor electorale.

Pentru a evita fraudele electorale, persoanele autorizate să întocmească listele electorale se fac responsabile pentru prelucrarea datelor cu caracter personal, iar pentru încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal funcționarii publici vor purta răspundere în conformitate cu prevederile Codului contravențional al Republicii Moldova [Cod contravențional, art. 49 alin. 1, 74¹].

În concluzie, putem constata că Republica Moldova se raliază treptat tendințelor actuale de a implementa e-votingul prin implementarea registrului electronic și, ulterior, prin introducerea votului online. Astfel, sînt preluate bunele practici europene, care asigură și diversifică realizarea dreptului de vot și de a fi ales în Republica Moldova.

Referințe bibliografice

1. Bădescu Mihai, *Drept constituțional și instituții politice*, București, Editura Lumina Lex, 2001, 335 p.
2. Cîrnaț Teodor, *Drept Constituțional*, Chișinău, Editura Print – Caro, 2010, 513 p.
3. Cîrnaț Teodor, Cîrnaț Marina, *Protecția juridică a drepturilor omului*, Chișinău, Editura Reclama, 2006, 380 p.
4. Cod contravențional al Republicii Moldova nr.218-XVI din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial nr.191-193/634 din 01.10.2010.
5. Codul electoral nr. 1381 din 21.11.97. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova 81/667, 08.12.1997.
6. Guceac Ion, *Curs elementar de Drept Constituțional*, volumul 2, Chișinău, Editura Tipografiei Centrale S.n., 2004, 496 p.
7. Ionescu Cristian, *Drept constituțional și instituții politice*. Teoria generală a instituțiilor politice, vol. 1, București, Editura Lumina Lex, 2001, 592 p.
15. Ionescu Cristian, *Drept constituțional și instituții politice*. Teoria generală a instituțiilor politice, vol. 1, București, Editura Lumina Lex, 2001, 592 p.
8. Ionescu Cristian, *Drept constituțional și instituții politice*. Teoria generală a instituțiilor politice, București, Editura Lumina Lex, 2001, 336 p.
9. Muraru Ioan, Tănăsescu Simina, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția 13, volumul II, București, Editura C.H. Beck, 2008. 290 p.
10. Muraru Ioan, Tănăsescu Simina, *Drept constituțional și instituții politice*, ediția 9, București, Editura Lumina Lex, 2008, 703 p.
11. Practica estoniană în domeniul votării electronice [online] <http://cec.md> (vizitat 28.11.2013)
12. Rusu Ion, *Drept constituțional și instituții politice*, București, Editura Lumina Lex, 2001.

PHRASEOLOGISMEN MIT ONYMISCHEN KOMPONENTEN ALS KULTURZEICHEN

Irina BULGACOVA, Dozentin,
Staatliche Alecu Russo Universität, Bălți

Summary: Summary: According to a widespread opinion, phraseological units are considered cultural signs and bearers of national character. The given article investigates German phraseological units, namely phraseological lexemes with anthroponyms and toponyms, whose structures contain a proper name and which can perform this function. For this purpose, it discusses the etymology of these phraseolexemes.

Key-words: phraseologism, cultural signs, toponym, anthroponym.

Nach einer verbreiteten Auffassung gelten Phraseologismen als Kulturzeichen und Träger nationaler Spezifik. In diesem Beitrag soll gezeigt werden, welche deutschen Phraseologismen mit onymischen Komponenten diese Funktion erfüllen können. Eine enge Verbindung von Sprache und Kultur, sowie ihre Wechselbeziehung sind nicht zu leugnen. Einerseits ist jede natürliche Sprache durch den kulturellen Kontext ihrer Träger geprägt, andererseits finden kulturelle Besonderheiten der Sprachträger ihren Ausdruck in der jeweiligen Sprache. Kulturgeprägte Vorstellungen